

Support VoC

Έκθεση συστάσεων για την Κύπρο όσον αφορά την οδηγία 2012/29 / ΕΕ

Ιούνιος, 2018

Λευκωσία, Κύπρος

Co-funded by the European Union's
Justice Programme (2014–2020)

Η παρούσα δημοσίευση συγχρηματοδοτήθηκε από το **Πρόγραμμα Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης** (2014-2020). Το περιεχόμενο αυτής της δημοσίευσης αντιπροσωπεύει μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και είναι αποκλειστική του ευθύνη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αποδέχεται καμία ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

Περιεχόμενα

Συγγραφέας	3
Περίληψη	3
Ερευνητικός στόχος	4
Μεθοδολογικά και πρακτικά ζητήματα	4
Συστάσεις βάσει των συμπερασμάτων της ερευνητικής ομάδας και των συμμετεχόντων στην ομάδα εστίασης.....	5
Βιβλιογραφία	11

Συγγραφέας

Κα Χριστίνα Μαύρου, LL.B (Hons) και LL.M (Hons) στο διεθνές και συγκριτικό δίκαιο.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στην κα Τασούλα Μιχαλοπούλου για την επιμέλεια αυτής της έκθεσης.

Περίληψη

Στην έκθεση των συστάσεων για την Κύπρο όσον αφορά τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικότητας, οι ερευνητές μας εξέτασαν τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης και τα δικαιώματα που έχουν σε σχέση με την Οδηγία 2012/29 / ΕΕ. Η ανάλυση του Κυπριακού Νομοθετικού Πλαισίου (Νόμος για την υιοθέτηση των ελάχιστων προτύπων για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων), σε σχέση με την οδηγία 2012/29 / ΕΕ, περιλαμβάνει συνεντεύξεις καθώς και τα αποτελέσματα της ομάδας εστίασης με επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με θύματα εγκληματικών πράξεων. Παρόλο που σήμερα υπάρχει ένα περιεκτικό νομοθετικό πλαίσιο για τα θύματα της εγκληματικότητας, συχνά δεν αντικατοπτρίζεται στην πράξη. Το γεγονός ότι δεν έχουμε τυποποιημένες διαδικασίες στην Κύπρο για όλα τα θύματα εγκληματικών πράξεων, υποδηλώνει ότι το φάσμα των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων είναι περιορισμένο. Η έρευνα καταδεικνύει κυρίως το περιορισμένο προσωπικό των υπηρεσιών υποστήριξης καθώς και την ανεπάρκεια των εμπλεκόμενων φορέων υποστήριξης, οδηγώντας σε περαιτέρω θυματοποίηση και παραβίαση των δικαιωμάτων των θυμάτων εγκληματικών πράξεων. Εκτός αυτού, οι επαγγελματίες είχαν μια κριτική προσέγγιση όσον αφορά την ανεπαρκή κατάρτιση που λαμβάνουν καθώς και τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που πρέπει να αναλάβουν για να παρέχουν υποστήριξη στα θύματα εγκλημάτων.

Ερευνητικός στόχος

Η έκθεση συστάσεων εκπονήθηκε στα πλαίσια του συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΓΔ Δικαιοσύνης και Καταναλωτών) (DG JUST - AG 2016 - 160641) έργου «SupportVoC: Ανάπτυξη ενός Γενικού μοντέλου Υπηρεσιών Υποστήριξης για την ενίσχυση των Δικαιωμάτων των Θυμάτων εγκληματικότητας

Η παρούσα έρευνα και έκθεση συστάσεων αποσκοπεί να συμβάλει στην αποτελεσματική και συνεκτική εφαρμογή του ποινικού δικαίου της ΕΕ στον τομέα των δικαιωμάτων των θυμάτων εγκληματικών πράξεων και ιδιαίτερα στην εξέταση της πρακτικής εφαρμογής της οδηγίας 2012/29 / ΕΕ. Η έκθεση συστάσεων αποτελεί μέρος της αναθεώρησης και ανάλυσης του κυπριακού εθνικού νομικού πλαισίου σχετικά με τα δικαιώματα και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων.

Η έρευνα περιελάμβανε δραστηριότητες, όπως συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης, προκειμένου να βελτιωθούν οι γνώσεις των αρχών ποινικής δικαιοσύνης, των νομικών και της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με την εφαρμογή εθνικών, περιφερειακών και τοπικών γενικών υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων. Κύριος στόχος ήταν να εξασφαλιστεί μια ενισχυμένη πολυεπιστημονική και διυπηρεσιακή συνεργασία μεταξύ αρμόδιων αρχών και άλλων οργανισμών στον τομέα της υποστήριξης των θυμάτων, προκειμένου να διευκολυνθεί η επιτυχής εφαρμογή ενός μοντέλου τυποποιημένων διαδικασιών λειτουργίας (ΤΔΔ) για την ολοκληρωμένη προστασία των θυμάτων. Στη συνέχεια, η έκθεση διερευνά τη διαθεσιμότητα του προτύπου αυτού καθώς και των τυποποιημένων διαδικασιών λειτουργίας (ΤΔΔ), τις μεθόδους και εργαλεία για την εφαρμογή γενικών υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων. Συνεπώς, η έκθεση αυτή θα αυξήσει την ευαισθητοποίηση των ενδιαφερομένων για τη μεταφορά της οδηγίας 2012/29 / ΕΕ στο εθνικό νομικό πλαίσιο, ιδίως όσον αφορά την παροχή γενικών υπηρεσιών υποστήριξης στα θύματα εγκληματικών πράξεων.

Εξετάζοντας το κυπριακό νομικό πλαίσιο, διαπιστώνουμε ότι η Κύπρος έχει μεταφέρει την Οδηγία 2012/29 / ΕΕ σχετικά με τα ελάχιστα κοινά πρότυπα για τα δικαιώματα και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων μέσω του Νόμου για την Εφαρμογή των Ελάχιστων Προτύπων που αφορούν τα Δικαιώματα, την Υποστήριξη και την Προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων (L.51 (I) / 2016). Ωστόσο, δεν υπάρχουν απτές ενδείξεις ότι εφαρμόζεται η νομοθεσία. Εξειδικευμένες υπηρεσίες για τα θύματα εγκληματικών πράξεων απουσιάζουν από τη στιγμή που δεν υπάρχουν κέντρα πρώτης γραμμής για όλα τα είδη εγκλημάτων. Για παράδειγμα, δεν υπάρχουν κέντρα πρώτης γραμμής για θύματα βιασμού ή εξειδικευμένες υπηρεσίες για θύματα σεξουαλικής βίας που είναι ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα για τα οποία γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπίσουν μέσω του προγράμματος SupportVoC. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) παρέχουν περιορισμένη στήριξη και η διυπηρεσιακή συνεργασία φαίνεται να είναι αδύναμη.

Η έρευνα δείχνει κυρίως ότι οι υπηρεσίες υποστήριξης των θυμάτων καθώς και η ανεπάρκεια των εμπλεκόμενων φορέων υποστήριξης οδηγεί σε περαιτέρω θυματοποίηση και παραβίαση των δικαιωμάτων των θυμάτων εγκληματικών πράξεων.

Μεθοδολογικά και πρακτικά ζητήματα

Η ερευνητική ομάδα διεξήγαγε είκοσι συνεντεύξεις με αρμόδιες δημόσιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων φορέων χάραξης πολιτικής, καθώς και επαγγελματιών που έρχονται σε επαφή με θύματα διαφορετικών εγκληματικών πράξεων. Επιπλέον, η ερευνητική ομάδα διεξήγαγε μια ομάδα εστίασης με δώδεκα συμμετέχοντες σε μια προσπάθεια να διερευνήσει το κυπριακό εθνικό πλαίσιο όσον αφορά τη μεταφορά και εφαρμογή της οδηγίας της ΕΕ και

την υποστήριξη που παρέχεται στα θύματα εγκληματικών πράξεων. Η ερευνητική ομάδα αντιμετώπισε δυσκολίες στη διεξαγωγή τόσο των συνεντεύξεων όσο και της ομάδας εστίασης, καθώς λόγω έλλειψης προσωπικού από όλες τις δημόσιες αρχές δεν ήταν σε θέση να παρευρεθούν ή κάποιοι φορείς ποτέ δεν απάντησαν εξαιτίας φόρτου εργασίας.

Ως εκ τούτου, η ομάδα εστίασης απαρτίστηκε από αστυνομικούς από διάφορα τμήματα της αστυνομίας, όπως το Γραφείο Καταπολέμησης και Εμπορίας Προσώπων, το Αρχηγείο της Αστυνομίας, το Γραφείο χειρισμού θεμάτων βίας στην οικογένεια και κακοποίησης ανηλίκων καθώς και τη Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας. Εκτός αυτού, ένας εκπρόσωπος των ΥΚΕ παρέστη μαζί με ιδιωτικούς δικηγόρους που αναλαμβάνουν ποινικές υποθέσεις, ψυχολόγους διαφορετικής εμπειρογνομosύνης (Σπίτι του Παιδιού – το οποίο λειτουργεί για παιδιά θύματα σεξουαλικής κακοποίησης ή / και παρενόχλησης και εκμετάλλευσης και παιδικής πορνογραφίας και εκπρόσωποι του Συνδέσμου Ψυχολόγων Κύπρου), καθώς και εκπρόσωποι του "Σπιτιών της Ελπίδας" (καταφύγια για τους ασυνόδευτους ανήλικους) και του Κέντρου Πληροφόρησης Μεταναστών. Αν και ο στόχος της ερευνητικής ομάδας ήταν να έχουν εκπροσώπους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Ίσων Ευκαιριών για Άνδρες και Γυναίκες, αλλά δυστυχώς, λόγω του σημαντικού φόρτου εργασίας αυτό δεν κατέστη εφικτό. Το ίδιο ισχύει και για το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, από το οποίο η ερευνητική ομάδα δεν ήταν σε θέση να πάρει συνέντευξη ή να έχει έναν εκπρόσωπο στην ομάδα εστίασης. Είναι σημαντικό να σημειωθεί εδώ ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης ήταν το αρμόδιο κυβερνητικό όργανο για την εναρμόνιση της κυπριακής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 2012/29 / ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Αρ. 79.515 της 28.9.2015).

Κατά τη διάρκεια της ομάδας εστίασης, οι ερευνητές μας ενημέρωσαν τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με το πρόγραμμα και τους στόχους του, την Οδηγία 2012/29 / ΕΕ καθώς και την Κυπριακή νομοθεσία στην οποία η Οδηγία μεταφέρθηκε το 2016 μέσω του Νόμου για την εφαρμογή των ελάχιστων προτύπων που αφορούν τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων (L.51 (I) / 2016) που τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 2016.

Όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι, αν και υπάρχει τώρα ένα περιεκτικό νομοθετικό πλαίσιο για τα θύματα εγκληματικών πράξεων, συχνά αυτό δεν αντικατοπτρίζεται στην πράξη. Το γεγονός ότι δεν έχουμε τυποποιημένες διαδικασίες στην Κύπρο για όλα τα θύματα εγκληματικών πράξεων, υποδηλώνει ότι το φάσμα των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων είναι περιορισμένο. Κατά συνέπεια, στο επόμενο μέρος αυτής της έκθεσης, μπορούν να βρεθούν οι συστάσεις των ενδιαφερομένων μερών σχετικά με την εφαρμογή των ελάχιστων προτύπων που αφορούν τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων (L.51 (I) / 2016).

Συστάσεις βάσει των συμπερασμάτων της ερευνητικής ομάδας και των συμμετεχόντων στην ομάδα εστίασης

Η δομή που ακολούθησαν οι ερευνητές μας για την ομάδα εστίασης ήταν η εξής: ενημέρωση των συμμετεχόντων όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος καθώς και για την εξέταση της οδηγίας 2012/29 / ΕΕ και τη μεταφορά της στο κυπριακό νομικό σύστημα. Ως πρώτο στάδιο, οι επαγγελματίες αναγνώρισαν τα κενά / αδύνατα σημεία της κυπριακής πραγματικότητας. Ένα από τα προκαταρκτικά σχόλια των συμμετεχόντων - το οποίο όλοι συμφωνούν - είναι ότι οι σημερινές εθνικές υπηρεσίες υποστήριξης των θυμάτων έχουν

αδυναμίες επειδή η νομοθεσία καθορίζει μόνο μέχρι ένα σημείο ποια υπηρεσία είναι υπεύθυνη για κάθε περίπτωση. Οι ρόλοι των υπηρεσιών δεν είναι σαφείς στη νομοθεσία. Επομένως, η οδηγία δεν έχει πλήρως επικυρωθεί, καθώς δεν υπάρχει ολιστική προσέγγιση ως προς την υποστήριξη των θυμάτων. Παρόλο που η οδηγία παρέχει πρόσβαση σε μηχανισμούς υποστήριξης για όλα τα θύματα, μόνο σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας ή κακοποίησης (ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική βία κ.λπ.) τα θύματα έχουν άμεση πρόσβαση στην ψυχολογική και συναισθηματική υποστήριξη. Από τη θετική πλευρά όμως, έχουμε κάνει τεράστια βήματα όσον αφορά τις περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, ο χειρισμός των οποίων είναι πολύ διαφορετικός από αυτών των ενηλίκων. Όλοι συμφώνησαν ότι το «Σπίτι του Παιδιού» το οποίο λειτουργεί σύμφωνα με το Ισλανδικό μοντέλο Barnahus, το οποίο διαχειρίζεται το “Hope For Children” CRC Policy Center μαζί με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, κάνει εξαιρετική δουλειά και όλες οι υπηρεσίες υποστήριξης βρίσκονται κάτω από μια στέγη πράγμα που οδηγεί στην αποφυγή της επανειλημμένης θυματοποίησης και τον περαιτέρω τραυματισμό των ανηλίκων (για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να αποταθείτε στην Εθνική Έκθεση για την Κύπρο, η οποία επίσης εκπονήθηκε για τους σκοπούς του προγράμματος SupportVoC).

Η κοινή προσέγγιση από τους συμμετέχοντες αποτελεί το γεγονός ότι δεν υπάρχουν επαρκείς πόροι, μηχανισμοί καθώς και ένα συμφωνημένο πλαίσιο για την αποκατάσταση των θυμάτων προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες των θυμάτων σε πρακτικό επίπεδο. Η συζήτηση συνεχίστηκε μεταξύ των συμμετεχόντων και το συμπέρασμά τους ήταν ότι υπάρχουν σοβαρά ζητήματα συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων αρμόδιων υπηρεσιών. Για παράδειγμα, διεξήχθη μακρά συζήτηση σχετικά με τα καθήκοντα και τις ευθύνες των ΥΚΕ που αναφέρονται στο κυπριακό νομικό πλαίσιο. Ο συντονισμός των υπηρεσιών δεν αναφέρεται σαφώς στο κυπριακό νομικό πλαίσιο, αφού δεν λαμβάνονται υπόψη όλες οι κατηγορίες εγκλημάτων. Επιπλέον, ένας από τους δικηγόρους που παρευρέθηκε στην ομάδα εστίασης υπογράμμισε το γεγονός ότι η Οδηγία 2012/29 / ΕΕ εγκρίθηκε για την πρόληψη της βίας (αναφέρεται στο προοίμιο) ενώ ο νόμος για την εφαρμογή των ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και της Προστασίας των Θυμάτων του Εγκλήματος (L.51 (I) / 2016) ενημερώνει μόνο τι συμβαίνει μετά από ένα έγκλημα. Αυτή είναι μια πολύ σημαντική πτυχή για να κατανοήσουμε πώς μεταφέρθηκε η νομοθεσία στο εθνικό πλαίσιο. Εδώ θα μπορούσαμε να αναγνωρίσουμε την κοινωνιολογία της νομοθεσίας που αντικατοπτρίζει τις πολιτισμικές διαφορές σε όλη την Ευρώπη.

Οι συμμετέχοντες συνέχισαν να συζητούν για το γεγονός ότι υπάρχουν άνθρωποι που είναι θύματα εγκληματικών πράξεων αλλά δεν συνειδητοποιούν ότι εμπíπτουν στην κατηγορία των «θυμάτων» προκειμένου να ασκήσουν τα νόμιμα δικαιώματά τους. Το θέμα της ευαισθητοποίησης συζητήθηκε ευρέως (η ενημέρωση όχι μόνο για τους ενήλικες, αλλά και για τη διδασκαλία των παιδιών στα σχολεία σχετικά με αυτό), αφού ένας από τους συμμετέχοντες μας (ψυχολόγος) τόνισε το πόσο δύσκολο είναι για ένα θύμα να ζητήσει βοήθεια και υποστήριξη. Ενδεικτικά, μας έδωσε μερικές στατιστικές από μια έρευνα της Σκωτίας, στην οποία εντοπίστηκε ότι για μια γυναίκα θύμα ενδοοικογενειακής βίας, θα κακοποιηθεί περισσότερες από τριάντα φορές μέχρι να αναφέρει το περιστατικό.

Παρά τις αλλαγές που επέφερε η εναρμόνιση της οδηγίας με το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο, υπάρχουν κενά που εντοπίστηκαν κατά τη συζήτηση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους υπαλλήλους σχετικά με την υποστελέχωση των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων και ως εκ τούτου αυτό λειτουργεί εναντίον των θυμάτων. Η καθυστέρηση για δράση είναι τεράστια. Ωστόσο, αυτό μπορεί να σχετίζεται και με τη γραφειοκρατία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

Επίσης, όπως μπορεί να επαληθευτεί και στην υπόλοιπη έρευνα, οι ερευνητές έχουν επίσης εντοπίσει ένα πρόβλημα συντονισμού των υπηρεσιών καθώς και ανεπαρκώς εκπαιδευμένους αξιωματικούς που καλούνται να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους προς όφελος των θυμάτων. Ως εκ τούτου, οι ενδιαφερόμενοι φορείς έδειξαν ενδιαφέρον για την ενημέρωση των αρμόδιων λειτουργιών σχετικά με τις υποχρεώσεις τους.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς που συμμετείχαν στην ομάδα εστίασης είχαν κοινή άποψη όσον αφορά το κυπριακό πρότυπο στήριξης των θυμάτων και το γεγονός ότι δεν έχει φτάσει σε ικανοποιητικά επίπεδα, δεδομένου ότι υπήρξε κοινή αποδοχή ότι υπάρχουν περιπτώσεις θυμάτων που παραμένουν εδώ και χρόνια στα κρατικά συρτάρια λόγω μεγάλης καθυστέρησης στη λήψη αποφάσεων. Είναι σημαντικό να δηλώσουμε εδώ ότι το 2018 το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου έχει ακροάσεις που χρονολογούνται από το 2015. Συνεπώς, η καθυστέρηση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων δεν βοηθά τα θύματα να απολαμβάνουν τα πλήρη δικαιώματά τους ή να έχουν αρκετή ψυχολογική, συναισθηματική αλλά και στις περισσότερες περιπτώσεις, οικονομική στήριξη. Αν και τα δικαστήρια είναι το τελευταίο «βήμα» για το θύμα, δεδομένου ότι γνωρίζουν την τεράστια καθυστέρηση, τις περισσότερες φορές δεν αναφέρουν ένα περιστατικό ή αποσύρουν τις κατηγορίες και η υπόθεση δεν φτάνει ποτέ στο Δικαστήριο. Αυτό συμβαίνει, ειδικά για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων που προτιμούν να εγκαταλείψουν το νησί και να επιστρέψουν στις πατρίδες τους. Μία πολύ σημαντική πρόκληση που εμείς ως κράτος πρέπει να αντιμετωπίσουμε για την επίτευξη των στόχων που θέτει η Οδηγία 2012/29 / ΕΕ είναι η περιθωριοποίηση που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες. Τις περισσότερες φορές, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων δεν είναι Κύπριοι, επομένως, αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες προκειμένου να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες υποστήριξης καθώς και στο δικαστικό σύστημα.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί εδώ ότι οι γυναίκες με περιορισμένους οικονομικούς πόρους που εμπίπτουν στην κατηγορία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων μπορούν να έχουν πρόσβαση σε δωρεάν νομική αρωγή. Η νομική αρωγή παρέχεται από αναγνωρισμένους ιδιωτικούς δικηγόρους. Ωστόσο, τα κυπριακά δικαστήρια αρνούνται να παρέχουν νομική αρωγή σε γυναίκες παράτυπες μετανάστριες. Επιπλέον, υπάρχουν περιπτώσεις που οι γυναίκες θύματα εγκληματικών πράξεων αντιμετωπίζουν διακρίσεις (ακόμη και αν κατέχουν επίσημα έγγραφα), ειδικά όταν πρόκειται για οικιακές εργαζόμενες. Δεν τους παρέχεται νομική αρωγή, παρά την απόδειξη του χαμηλού εισοδήματός τους. Ορισμένες ΜΚΟ ή άλλοι οργανισμοί προσφέρουν δωρεάν νομική αρωγή σε γυναίκες θύματα βίας λόγω φύλου (GBV). Τονίστηκε επίσης κατά την ομάδα εστίασης ότι τις περισσότερες φορές η βοήθεια αυτή βασίζεται στην «καλή θέληση» των επαγγελματιών. Ωστόσο, αναγνωρίζεται ότι δεν πρόκειται για μια ολιστική προσέγγιση.

Η Κυπριακή νομοθεσία περί Οικογενειακής Βίας (Πρόληψη και Προστασία των Θυμάτων), νόμοι του 2000 και του 2004 παρέχουν στις γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας την ευκαιρία να καταθέσουν εν απουσία του δράστη. Ωστόσο, τα θύματα αντιμετωπίζουν συχνά επιθέσεις και διαφωνίες σχετικά με τη μαρτυρία τους στην αντεξέταση. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι δεν υπάρχει ειδική κατάρτιση δικαστών σχετικά με το ζήτημα της βίας κατά των γυναικών και των αναγκών και των δικαιωμάτων των θυμάτων που μπορεί να οδηγήσει στην επανειλημμένη θυματοποίηση των γυναικών που είναι θύματα βίας λόγω φύλου.

Επιπλέον, όσον αφορά τις μετανάστριες, υπήρξαν περιπτώσεις δεύτερης θυματοποίησης από την αστυνομία. Κάποιοι από αυτές υποβλήθηκαν σε πιέσεις ή / και απειλές απειλάσεως κατά την αναφορά περιστατικών βίας. Ως εκ τούτου, το συμπέρασμα των ενδιαφερομένων ήταν ότι, όταν οι δημόσιοι υπάλληλοι και / ή οι υπηρεσίες δεν προστατεύουν τα θύματα της βίας όπως υποχρεώνονται από το νόμο, μπορούν να υποβάλουν καταγγελία στον Επίτροπο

Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο οποίος θα διερευνήσει και θα αναφέρει την ανάγκη ανάληψης δράσης, στις περιπτώσεις που θεωρείται αναγκαίο.

Οι γυναίκες μετανάστριες που πέφτουν θύματα βίας δεν λαμβάνουν επαρκή και κατάλληλη στήριξη το οποίο τους καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτους στην επανειλημμένη θυματοποίηση ή στις διακρίσεις από το κράτος και τις κρατικές υπηρεσίες υποστήριξης. Οι αιτούντες άσυλο, οι οποίοι εισέρχονται συχνά στο κέντρο υποδοχής στη Κοφίνου, συχνά πέφτουν θύματα βίας, παραμένουν χωρίς σωστή υποστήριξη λόγω έλλειψης προσωπικού, έλλειψης κατάρτισης προσωπικού, έλλειψης μεταφραστών / διερμηνέων. Οι οικιακές βοηθοί, οι περισσότερες από αυτές είναι μετανάστριες, διατρέχουν επίσης μεγάλο κίνδυνο όσον αφορά την εργασιακή εκμετάλλευση και την οικονομική βία, καθώς ο ελάχιστος μισθός τους ορίζεται στα 309 ευρώ το μήνα, το οποίο είναι το χαμηλότερο για όλα τα επαγγέλματα στην Κύπρο. Επομένως, οι μετανάστριες είναι πιο ευάλωτες για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και θυμάτων εμπορίας λόγω φύλου. Παρά την κατάσταση αυτή, οι αρχές εξακολουθούν να μην παρέχουν αποτελεσματική αναγνώριση, προστασία και υποστήριξη σε αυτούς τους ανθρώπους. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), (Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (2014).) Βία κατά των γυναικών: Μια ευρεία έρευνα της ΕΕ, κύρια αποτελέσματα.) και από ΜΚΟ, οι γυναίκες που ανήκουν σε συγκεκριμένες ομάδες, όπως οι μετανάστριες, οι νοικοκυρές, οι γυναίκες με αναπηρία και τα κορίτσια είναι σαφώς πιο ευάλωτες στη βία στην Κύπρο. Σύμφωνα με ορισμένες ΜΚΟ, η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών που δολοφονήθηκαν και βιάστηκαν στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια ήταν γυναίκες μετανάστριες. Οι συμμετέχοντες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν διατάξεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν εντός της κυπριακής κοινωνίας και πραγματικότητας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν αυτά τα ζητήματα και, τελικά, να παρέχονται ολιστικές υπηρεσίες υποστήριξης στα θύματα εγκλημάτων.

Επιπλέον, υπήρξε μεγάλη συζήτηση όσον αφορά τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας οι οποίες, από κοινού με τους αστυνομικούς, θεωρούνται επαγγελματίες της πρώτης γραμμής που έρχονται σε επαφή με θύματα εγκλημάτων. Οι ΥΚΕ έχουν πολύ μεγάλο φόρτο εργασίας και λίγους λειτουργούς. Κατά συνέπεια, υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση μόλις μια υπόθεση μεταφερθεί στις ΥΚΕ όσον αφορά τις διαδικασίες καθώς και όσον αφορά την υποστήριξη που πρέπει να έχει το θύμα. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών έως πέντε ετών, οι ΥΚΕ παραπέμπουν τα θύματα σε μη κυβερνητικές οργανώσεις για την παροχή υποστήριξης. Ως εκ τούτου, φαίνεται σαφώς ότι το κράτος δεν έχει τη βάση παροχής υποστήριξης στα θύματα. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη για προσωπικό τόσο για τις ΥΚΕ όσο και για την Αστυνομία, ώστε να ενεργούν ταχύτερα, καθώς και να εξαλείφουν στο ελάχιστο τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που πρέπει να αναλάβουν. Αυτό, φυσικά, έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη συνεχούς υποστήριξης προς τα θύματα λόγω της γραφειοκρατικής φύσης των διαδικασιών που δεν επιτρέπουν στα θύματα να έχουν την κατάλληλη υποστήριξη.

Ενδεικτικά, ένας από τους συμμετέχοντες, ο οποίος εργάζεται σε μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ), δήλωσε κατά τη διάρκεια της ομάδας εστίασης (καθώς και στη συνέντευξη) ότι για μια περίπτωση που αξιολόγησε, ένα θύμα εμπορίας ανθρώπων περιμένει έναν αξιωματικό από το ΥΚΕ για περίπου έξι επτά ώρες ενώ το θύμα δεν είχε καταφύγιο. Η συγκεκριμένη ΜΚΟ δεν παρέχει καταφύγιο. Ως εκ τούτου, το θύμα καθόταν για τόσες ώρες στην έδρα της συγκεκριμένης ΜΚΟ.

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που προέκυψαν τόσο από τις συνεντεύξεις όσο και από την ομάδα εστίασης είναι ότι πρέπει να ευαισθητοποιήσουμε το ευρύ κοινό όσον αφορά τα δικαιώματά του. Επιπλέον, ειδικά οι αστυνομικοί πρότειναν ότι πρέπει να αναθεωρήσουμε αυτό που μαθαίνουμε κατά τη διάρκεια των σχολικών μας χρόνων, έτσι

ώστε όλοι να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους. Κάποια στιγμή, η συζήτηση στράφηκε στο πεδίο της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, καθώς είναι ένα συμβατικό θέμα που συζητήθηκε στην κυπριακή πραγματικότητα.

Αν και θέματα όπως η ισότητα των φύλων, η βία λόγω φύλου και το δικαίωμά τους στην ατομική ακεραιότητα εντάσσονται σε κάποιο βαθμό στο πρόγραμμα σπουδών της Σχολικής Αγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, η συνολική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα παραμένει ανεπαρκής. Τα προγράμματα πρόληψης υλοποιούνται από ΜΚΟ, όπως η Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού, το “Hope For Children” CRC Policy Center, το Μεσογειακό Ινστιτούτο Κοινωνικών Σπουδών καθώς και ο Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια ωστόσο τα προγράμματα αυτά (Kaili, C, & Pavlou (2015). Intimate Partner Violence (IPV) and Sexual Violence (SV) in adolescents: preventive and supportive initiatives in Cyprus).

Οι επαγγελματίες της πρώτης γραμμής που ασχολούνται με τη βία κατά των γυναικών, όπως η αστυνομία και οι ΥΚΕ, δεν έχουν συστηματική κατάρτιση σε όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών. Ως εκ τούτου, αυτοί οι επαγγελματίες συχνά δεν έχουν την ικανότητα να προσφέρουν επαρκή υποστήριξη και προστασία στα θύματα, καθώς και την έλλειψη προσέγγισης με βάση το φύλο (Mediterranean Institute of Gender Studies (MIGS), 2011. REACT to Domestic Violence: Building a Support System for Victims of Domestic Violence. European Commission Daphne III Programme).

Κατά τη διάρκεια αυτών των τελευταίων ετών, οι αρχές και οι ΜΚΟ στην Κύπρο έχουν καταβάλει μεγάλες προσπάθειες για τη συνειδητοποίηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Η Κύπρος συμμετείχε επίσης στην εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας (2006-2008). Η ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών αποτέλεσε προτεραιότητα για τη Δημοκρατία κατά τη διάρκεια της Κυπριακής Προεδρίας της ΕΕ το 2012. Επιπλέον, ξεκίνησε μια εκστρατεία (2015) από την Υπηρεσία της Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε συνεργασία με τη Συμβουλευτική Επιτροπή Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια και το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου, το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε επίσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η εκστρατεία επικεντρώθηκε στο ρόλο των ανδρών και των αγοριών για την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών. Όλοι οι συμμετέχοντες είχαν επίγνωση αυτών των ενεργειών αλλά και των εκστρατειών, όπως δήλωσαν οι περισσότεροι από αυτούς και ειδικά οι αστυνομικοί είναι ότι αυτά τα βήματα δεν φαίνεται να επαρκούν για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.

Σύμφωνα με το κυπριακό νομικό πλαίσιο, κάθε πολίτης είναι ελεύθερος να υποβάλει καταγγελία για να δικαστεί σε περιπτώσεις σεξουαλικής βίας. Ωστόσο, στην πράξη, η Κυπριακή Δημοκρατία διώκει μόνο εάν η περίπτωση βίας κατά των γυναικών ακολουθείται από επίσημη καταγγελία στην αστυνομία. Θεωρητικά, ο δικαστής μπορεί να συνεχίσει στην ακρόαση της υπόθεσης, ακόμη και αν το θύμα αποσύρει την καταγγελία (συμβαίνει συχνά). Ωστόσο, αυτό είναι πολύ σπάνιο, λόγω της έλλειψης πληροφοριών / γεγονότων.

Το συνολικό αποτέλεσμα της ομάδας εστίασης ήταν ότι υπάρχουν πολλές κατηγορίες εγκλημάτων που δεν εντοπίζονται ούτε στην ευρωπαϊκή οδηγία ούτε στο κυπριακό νομικό πλαίσιο. Δεν υπάρχουν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για όλα τα θύματα εγκλημάτων χωρίς σαφή μηχανισμό για τον τρόπο αντιμετώπισής τους. Ως εκ τούτου, ένας από τους συμμετέχοντες μας (Κλινικός Ψυχολόγος) έχει συστήσει ένα λεγόμενο Κέντρο Εξυπηρέτησης

Πολιτών, το οποίο θα πρέπει να λειτουργεί ως ένα "drop-in" κέντρο προκειμένου τα θύματα να αναζητούν πληροφορίες ή / και υποστήριξη. Ωστόσο, όπως έχει προταθεί, αυτό είναι πολύ δύσκολο να πραγματοποιηθεί, αφού υπάρχουν πολλές κατηγορίες εγκλημάτων και τα θύματα χρειάζονται εξατομικευμένη υποστήριξη. Για παράδειγμα, ακόμη και σε κατηγορίες στις οποίες η Κύπρος έχει κάνει τεράστια βήματα όπως η σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων, υπάρχουν ζητήματα, καθώς ο ανήλικος μπορεί να είναι μετανάστης και το οικονομικό ζήτημα να αποτελεί πρόβλημα. Υπάρχουν στιγμές κατά τις οποίες οι επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα, βασίζονται στην «καλή θέλησή» τους και παρέχουν ακόμη και βοήθεια στα μεταφορικά, προκειμένου τα θύματα να έχουν ψυχολογική και συναισθηματική υποστήριξη. Αυτό θέτει ένα άλλο ζήτημα όσον αφορά το σύστημα υποστήριξης που έχουν οι μετανάστες στην Κύπρο. Οι περιορισμένοι οικονομικοί πόροι που διαθέτουν από το κράτος καθιστούν δύσκολο για αυτούς ακόμη και να προσληφθούν για μια χρονική περίοδο στις υπηρεσίες υποστήριξης.

Εκφράστηκε από όλους τους συμμετέχοντες ότι οι κύριες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν στην πράξη για την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στην οδηγία είναι:

- η ικανότητα των αρμόδιων υπαλλήλων να μελετούν και να αξιολογούν την οδηγία με στόχο την εφαρμογή της εκατό τοις εκατό,
- η παροχή πρωτοβουλίας στους αρμόδιους λειτουργούς για να ενεργήσουν άμεσα,
- η συστηματική κατάρτιση του προσωπικού που περιλαμβάνει α) εκπαίδευση και κατάρτιση εμπειρογνομόνων για όλους τους επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με θύματα όλων των μορφών βίας και ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων (μετανάστριες και πρόσφυγες, LGBTQI +, γυναίκες στην πορνεία κλπ.) Β) σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τις υπηρεσίες,
- να βελτιωθεί η επικοινωνία και η συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών, ώστε να υποστηριχθεί η συνεργασία μεταξύ των φορέων, καθώς και των γυναικείων οργανώσεων και των ΜΚΟ,
- η προστασία των προσωπικών δεδομένων των θυμάτων, τα οποία αν δεν αντιμετωπιστούν, μπορούν να οδηγήσουν στον στιγματισμό των θυμάτων λόγω του μικρού κοινωνικού πλαισίου της κυπριακής κοινωνίας,
- τη δυνατότητα δημιουργίας περισσότερων χώρων υποδοχής για τα θύματα, καθώς και την πλήρη πρόσβαση σε καταφύγια και άλλες υπηρεσίες, ιδίως για τις παράτυπες γυναίκες μετανάστριες,
- να θέσει τέρμα στο γραφειοκρατικό σύστημα από το οποίο πρέπει να περάσουν τα θύματα αυτή τη στιγμή - ταχύτερες διαδικασίες προκειμένου να αποφευχθεί η επαναθυματοποίηση,
- παροχή άμεσων και ολιστικών υπηρεσιών - διυπηρεσιακή συνεργασία.
- ευαισθητοποίηση του κοινού από νεαρή ηλικία για τα δικαιώματά του (που θα μπορούσαν να αφορούν ζητήματα επικοινωνίας, σχέσεων, ανθρώπινων δικαιωμάτων και στερεότυπων - πρόληψη της βίας,
- οι επαγγελματίες πρέπει να έχουν τους απαραίτητους πόρους για να εκπαιδεύσουν εξειδικευμένο προσωπικό ώστε να είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν κάθε περίπτωση,
- η αντιμετώπιση του ζητήματος της μετάφρασης και της διερμηνείας σε όλα τα στάδια της υποστήριξης των θυμάτων,
- να εφαρμόσει μια προσέγγιση ευαίσθητη σε θέματα φύλου σε όλες τις παρεχόμενες υπηρεσίες, με έμφαση στην προστασία και την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών,
- να εξασφαλιστεί επαρκής και βιώσιμη χρηματοδότηση για την εφαρμογή πολιτικών κατά της βίας που βασίζεται στο φύλο και για τη λειτουργία τέτοιων υπηρεσιών.

Κατά συνέπεια, όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς αναγνώρισαν ότι υπάρχει ανάγκη ανάπτυξης υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων για όλες τις μορφές εγκλημάτων.

Βιβλιογραφία

Kaili, C, & Pavlou (2015). Intimate Partner Violence (IPV) and Sexual Violence (SV) in adolescents: preventive and supportive initiatives in Cyprus

Mediterranean Institute of Gender Studies (MIGS), 2011. REACT to Domestic Violence: Building a Support System for Victims of Domestic Violence. European Commission Daphne III Programme.

European Union Agency for Fundamental Rights, (2014). Violence Against Women: An EU Wide Survey, Main Results. Publication Office of the European Union: Luxembourg

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0029>

ΟΔΗΓΙΑ 2012/29/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλασίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32001F0220>

ΑΠΟΦΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Μαρτίου 2001 σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες (2001/220/ΔΕΥ)

https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/cyprus_law_60_i_2014.pdf

60(I)/2014 60(I)/2014 Νόμος που αναθεωρεί το νομικό πλαίσιο που διέπει την πρόληψη, την καταπολέμηση της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και την Προστασία Θυμάτων

http://www.cylaw.org/nomoi/indexes/2014_1_91.html

Ο Περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμος του 2014 (Ν. 91(I)/2014)

http://www.familyviolence.gov.cy/upload/legislation/laws_2000_and_2004_en.pdf

Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 2000. (Ν. 119(I)/2000

http://www.moec.gov.cy/dme/programmata/scholiki_paravatikotita/entypa/oap/enimerotiko_oap.pdf

